

POSTANOWIENIE

Dnia 23 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa M. K.

przeciwko P. C.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 23 czerwca 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 2 sierpnia 2021 r., sygn. akt I ACa [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od M. K. na rzecz P. C. kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego;

3. przyznaje adw. E. F. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych), w tym należny podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda M. K. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 2 sierpnia 2021 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienia SN z dnia: 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; 15 kwietnia 2021 r., I CSK 43/21; 25 sierpnia 2021 r., II CSK 216/21). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący opart na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

W tym kontekście Sąd Najwyższy wskazuje, że skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia. Jego rozpoznanie nie ma charakteru postępowania w ramach trzeciej instancji. Służy realizacji konstytucyjnych i ustawowych zadań Sądu Najwyższego, wśród których pozostają przede wszystkim nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania (art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1904 ze zm.) jego obowiązki obejmują zapewnienie jednolitości orzecznictwa i rozstrzyganie zagadnień prawnych. Tym właśnie celom wypada podporządkować także rozstrzyganie skarg kasacyjnych.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga – jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego – sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np. postanowienia SN z dnia: 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; 25 maja 2021 r., II CSK 96/21). Ponadto, w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w powołanym przepisie nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia SN z dnia: 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14;

15 kwietnia 2021 r., I CSK 720/20). Występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zapytaniu przedstawianego przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia SN z dnia: 24 października 2012 r., I PK 129/12; 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, Biul. SN 2015, nr 5). Zagadnienie to nie może być przy tym pozorne, czyli m.in. nie może stanowić próby obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Występowania istotnego zagadnienia prawnego skarżący upatruje w konieczności udzielenia odpowiedzi na pytania: (1) „czy dla stwierdzenia pismem złożenia oświadczenia woli w przedmiocie odstąpienia tudzież wypowiedzenia umowy zawartej w formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi, wystarczająca jest jakakolwiek wzmianka o stwierdzeniu bytu takiego oświadczenia, w jakimkolwiek piśmie, czyjegokolwiek autorstwa i bez wykazania legitymacji tak czynnej, jak i biernej w tym przedmiocie, czy też konieczne jest skonkretyzowane odniesienie się do danego stosunku cywilnoprawnego oraz jego złożenie lub przyjęcie przez podmiot będący stroną takiego stosunku? Czy wystarczające jest oświadczenie jednej ze stron wskazujące na złożenie danego (bliżej nieokreślonego, co do przedmiotu i treści) oświadczenia, przy braku wykazania skutecznego dotarcia takiego oświadczenia, jak i pisma, z którego treści wynika fakt skierowania takiego oświadczenia do osoby legitymowanej do przyjęcia oświadczenia lub twierdzeń w tym przedmiocie, czy jednak konieczne jest aby to stwierdzenie pismem było pismem wymienianym pomiędzy podmiotami legitymowanymi – stronami umowy, i by wynikał z pisma konkretnie i wprost fakt złożenia danego oświadczenia względem danego stosunku prawnego i względem jego strony, czy też wystarczająca jest jakakolwiek wzmianka, w jakimkolwiek piśmie, pozwalająca na wysnucie domniemań i domysłów, co do faktu, treści i okoliczności dostarczenia do adresata wywodzonego z treści danego pisma oświadczenia; (2) czy dopuszczalne jest ustalenie przez sąd wyłącznie na podstawie zastosowania domniemania faktycznego faktu korzystnego dla strony powołującej się na jego istnienie, przy braku wykazania przez stronę, w sposób

bezpośredni i jednoznaczny, korzystnych dla niej twierdzeń, wbrew treści art. 6 k.c. oraz art. 3 i 232 k.p.c”.

Skarżący nie sformułował żadnego zagadnienia prawnego w formule wyżej przedstawionej, jego wywód nie zawiera żadnej argumentacji prawnej, a wyartykułowane wątpliwości nie są natury prawnej. W istocie zagadnienia prawne wskazane przez skarżącego są pytaniami o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy i polemiką z tym stanowiskiem. Zostały one odniesione do stanu faktycznego i przebiegu postępowania w tej sprawie, a skarżący nie wykazał ich bardziej ogólnego znaczenia.

Ponadto skarżący w rozpoznawanej sprawie ograniczył się jedynie do sformułowania zagadnień prawnych, nie przeprowadzając żadnego pogłębionego wywodu prawnego z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła swoich wątpliwości dla wykazania, że stanowią one istotne zagadnienie prawne. We wniosku brak jakiegokolwiek odniesienia do orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz poglądów doktryny w kwestiach objętych zagadnieniami prawnymi. Argumentacja skarżącego jest ogólnikowa, jednostronna i ogranicza się do przedstawienia własnego poglądu prawnego w opozycji do stanowiska Sądu drugiej instancji. Nie wykazuje zatem, że w sprawie ujawniły się zagadnienia wykładnicze o problemowym czy precedensowym charakterze, których wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa.

Przyjmuje się też, że rozstrzygnięcie istotnego zagadnienia prawnego nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie SN z dnia 28 grudnia 2004 r., I UK 187/04). Tymczasem skarżący sformułował w istocie pytania, których kazuistyczny sposób ujęcia wskazuje, że nie mają one charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz odzwierciedlają jedynie zarzuty w stosunku do rozstrzygnięcia Sądu *meriti*.

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak słusznie zauważa sam skarżący, ugruntowało się stanowisko, iż w wypadku zawarcia, w formie szczególnej, m.in. przedwstępnej umowy sprzedaży nieruchomości w formie aktu notarialnego, rozwiązanie tej umowy za zgodą obu stron wymaga zachowania formy, jaką ustawa lub strony przewidziały w celu jej zawarcia, natomiast takiej formy nie wymaga się tylko od odstąpienia od umowy albo jej wypowiedzenia; dokonanie tych dwóch czynności prawnych wymaga jedynie stwierdzenia pismem (postanowienie SN z dnia 5 września 2008 r., I CSK 95/08). Przy czym w orzecznictwie nie budzi także wątpliwości fakt, że „stwierdzenie pismem”, o jakim mowa w art. 77 § 3 k.c., może pochodzić tylko od jednej ze stron (wyrok SN z dnia 22 grudnia 2005 r., V CSK 8/05). Pojęcie „stwierdzenie pismem” oznacza, że czynność prawna powinna znaleźć potwierdzenie w piśmie, z którego wynika, o jaką czynność chodzi i kto jej dokonał. Nie chodzi tutaj o dokument, na którym obie strony złożyły podpisy lub wymienili się podpisanymi przez siebie dokumentami, gdyż zostałyby spełnione wymogi formy pisemnej (art. 78 § 1 k.c.).

Zgodnie także ze stanowiskiem Sądu Najwyższego nie można dokonać prawidłowego domniemania faktycznego bez ustalenia faktów stanowiących jego logiczne przesłanki. Domniemanie faktyczne jest środkiem dowodowym stosowanym w braku bezpośrednich środków dowodowych. Nie zastępuje jednak dowodu, a zatem prawidłowo skonstruowane domniemanie faktyczne stanowi kategoryczny osąd o fakcie, nie może mieć natomiast charakteru tylko hipotezy. Orzeczenie sądu może być bowiem oparte na domniemaniu faktycznym, o którym mowa w art. 231 k.p.c., tylko wówczas, gdy stanowi ono wniosek, wynikający z logicznie ustalonych faktów stanowiących przesłanki domniemania, najbardziej zbliżony do zasad doświadczenia życiowego (wyrok SN z dnia 13 kwietnia 2017 r., I UK 144/16).

Z motywów zaskarżonego orzeczenia nie wynika, aby Sąd drugiej instancji orzekał wbrew powyższej zasadzie. Sąd Apelacyjny klarownie wskazał bowiem, że Sąd pierwszej instancji nie dopuścił się zarzucanych mu naruszeń prawa procesowego, a to art. 233 k.p.c., art. 227 w zw. z art. 248 k.p.c. i art. 278 k.p.c. Nie doszło także, w ocenie Sądu Apelacyjnego, do uchybienia art. 231 k.p.c. przez ustalenie, że J. K. otrzymał pismo pozwanego z dnia 16 października 2009 r.

zawierające wypowiedzenie umowy z dnia 23 lipca 1990 r. Jak wskazał Sąd Apelacyjny, jednoznacznie świadczy o tym pismo pełnomocnika J. K.– adw. K. M. z dnia 20 listopada 2009 r., w którym we wstępie pełnomocnik odwołuje się wprost do tego pisma i zaznacza, że dotyczyło ono wypowiedzenia umowy. Jak podkreślił Sąd Apelacyjny, treść odpowiedzi udzielonej przez profesjonalnego pełnomocnika nie pozostawia wątpliwości, co do zawartości merytorycznej pisma pozwanego z dnia 16 października 2009 r. Nie było zatem wątpliwości, że umowa z dnia 23 lipca 1990 r. została wypowiedziana we właściwej formie i doszło do stwierdzenia pismem tej czynności prawnej, a wypowiedzenie było prawnie dopuszczalne i „zrodziło skutek prawny w postaci ustania stosunku zobowiązaniowego, jaki uprzednio łączył strony”.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej jej zasadności oznacza natomiast, zgodnie z poglądem utrwalonym w judykaturze, że skarżący musi przedstawić dokładny wywód, na czym – jego zdaniem – polega oczywista zasadność skargi w danej sprawie z przytoczeniem przepisów, których naruszenie ją spowodowało oraz argumentację wskazującą na to, dlaczego opisane naruszenie doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Innymi słowy, skoro przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona, to powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienia SN z dnia: 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20; 25 sierpnia 2021 r., II CSK 155/21).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów – nie wykazano, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi w rozumieniu powyższego przepisu. Sąd odwoławczy sporządził szczegółowe uzasadnienie zaskarżonego wyroku,

rozważając wszelkie, niezbędne okoliczności sprawy. Podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia prawa materialnego i procesowego, w konfrontacji z treścią uzasadnienia postanowienia Sądu drugiej instancji i przyjętego przez niego kierunku rozstrzygnięcia sprawy, świadczą o polemicznym charakterze stanowiska zaprezentowanego przez skarżącego. Brak akceptacji przez powoda stanowiska przyjętego przez Sąd Apelacyjny nie świadczy o tym, że wniesiona skarga jest oczywiście uzasadniona. Wywód zawarty w treści skargi kasacyjnej sprowadzał się do polemiki z zaskarżonym orzeczeniem, nie zaś wykazania, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom. W skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa, oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w Sądzie drugiej instancji postanowienie oczywiście wadliwe.

Jak wskazano, w judykaturze utrwalone jest stanowisko, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej ma miejsce jedynie wówczas, gdy bez dokonania głębszej analizy dla przeciętnego prawnika jest oczywiste, że podstawy skargi zasługują na uwzględnienie, a zatem ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa.

Dla takiej oceny stanowisko przedstawione przez skarżącego nie daje zaś podstaw. Zauważenia wymaga, że skarżący nie zgadza się z analizą przeprowadzoną przez Sąd Apelacyjny i przedstawia własną, odmienną od przyjętej przez Sąd drugiej instancji ocenę materiału dowodowego. Argumenty podniesione w skardze kasacyjnej w zakresie przesłanek warunkujących jej przyjęcie w istocie składają się na odmienne od Sądów orzekających stanowisko, które nie znalazło akceptacji w podjętych rozstrzygnięciach. W dalszym ciągu jest to tylko polemika z zapadłymi orzeczeniami. Badanie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z uzasadnieniem nie pozwala jednak na przyjęcie, że skarżący wykazał kwalifikowane, widoczne bez potrzeby głębszej analizy naruszenie wskazanych przepisów prawa. Domniemanie faktyczne, przewidziane art. 231 k.p.c., jest środkiem pozwalającym ustalić określony element stanu faktycznego, konstruowanym z uwzględnieniem reguł z art. 233 § 1 k.p.c., a tym

samym należy do kręgu czynności związanych z dokonywaniem ustaleń faktycznych i oceny dowodów. Odniesienie się do samego zarzutu skorzystania przez sąd z możliwości poczynienia ustaleń na podstawie domniemań faktycznych wymaga podkreślenia, że zastosowanie tego sposobu dokonania ustaleń faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia powinno mieć miejsce, gdy brak jest bezpośrednich środków dowodowych albo istnieją znaczne utrudnienia dla wykazania faktu, a jednocześnie jego ustalenie jest możliwe przy zastosowaniu reguł logicznego rozumowania przy uwzględnieniu zasad wiedzy i doświadczenia życiowego (wyrok SN z dnia 18 maja 2012 r., IV CSK 486/11).

Tak więc domniemanie faktyczne należy do kręgu czynności dotyczących ustaleń faktycznych i oceny dowodów. W orzecnictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że przewidziane w art. 398³ § 3 k.p.c. wyłączenie zarzutów niemogących stanowić podstawy kasacyjnej dotyczy – obok art. 233 § 1 k.p.c. – także przepisów regulujących tak zwane bezdowodowe ustalanie faktów, czyli art. 228 § 1, art. 229-231 k.p.c., co czyni zarzuty skargi oparte na ich naruszeniu chybionymi (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 30 czerwca 2006 r., V CSK 146/06; wyroki SN z dnia: 21 lutego 2007 r., I CKN 428/06; 10 stycznia 2008 r., IV CSK 404/07; 3 grudnia 2010 r., I CSK 123/10; 6 listopada 2013 r., IV CSK 119/13; 9 października 2014 r., I CSK 544/14, OSNC-ZD 2016, nr 1, poz. 4). Podnoszone przez skarżącego zarzuty odnośnie do oczywistej zasadności skargi kasacyjnej usuwają się zatem spod kognicji Sądu Najwyższego, tym bardziej, że tak naprawdę wprost dotyczą art. 233 § 1 k.p.c. (np. „W świetle przytoczonych regulacji doszło do przekroczenia reguły swobodnej oceny dowodów (...)” – s. 14). Sąd Najwyższy – jako sąd prawa, a nie faktów – musi uwzględniać dokonane w sprawie ustalenia faktyczne, gdyż te są wyłączną domeną sądów powszechnych, które w ramach swobodnej oceny decydują, którym dowodom przeprowadzonym w sprawie dać wiarę i uznać je za miarodajne dla rozstrzygnięcia tej sprawy, a którym odmówić waloru wiarygodności (postanowienie SN z dnia 9 czerwca 2021 r., I USK 64/21). Jak wynika z motywów rozstrzygnięcia, Sądy *meriti* zgodnie przyjęły w poczet materiału dowodowego pismo adw. K. M. z dnia 20 listopada 2009 r., we wstępie którego pełnomocnik odwołał się wprost do pisma wystosowanego przez pozwanego w przedmiocie wypowiedzenia umowy. Nie było przeszkód, aby na

podstawie powyżej wskazanego pisma Sądy poczyniły ustalenia faktyczne w przedmiocie wypowiedzenia umowy. Ponadto całokształt okoliczności sprawy oraz ustalenia faktyczne i ocena dowodów dały Sądom *meriti* asumpt do uznania, że wola pozwanego jednoznacznie wskazywała chęć zakończenia zawartej pomiędzy stronami umowy. O powyższym świadczył także fakt, iż pozwany wcześniej wystąpił do sądu, uznając, iż jest to jedyna droga do rozwiązania umowy.

Z przytoczonych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono – przy uwzględnieniu § 8 pkt 7 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 18), a także wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020 r. (SK 66/19, Dz.U. z 2020 r., poz. 769) – na podstawie § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 ww. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.). Analiza statusu adwokatów i radców prawnych oraz ich roli w postępowaniu, w którym występują jako podmioty powołane i zobowiązane do zastępstwa prawnego, prowadzi do uznania, że różnicowanie ich wynagrodzenia, tj. obniżenie pełnomocnikom z urzędu wynagrodzenia, które otrzymaliby, gdyby występowali w sprawie jako pełnomocnicy z wyboru, nie ma konstytucyjnego uzasadnienia.

